

BESLUIT (GBVB) 2024/583 VAN DE RAAD

van 8 februari 2024

betreffende een maritieme beveiligingsoperatie van de Europese Unie ter bescherming van de vrijheid van scheepvaart in verband met de crisis in de Rode Zee (EUNAVFOR ASPIDES)

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de Europese Unie, en met name artikel 42, lid 4, en artikel 43, lid 2,

Gezien het voorstel van de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Op 28 februari 2022 heeft de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties ("de VN-Veiligheidsraad") Resolutie 2624 (2022) aangenomen, waarin het toenemende aantal incidenten voor de kust van Jemen, waaronder aanvallen op civiele en commerciële schepen en willekeurige of onwettige inbeslagneming en aanhouding van commerciële vaartuigen, in de meest krachtige bewoordingen wordt veroordeeld; die incidenten vormen namelijk een aanzienlijk risico voor de maritieme veiligheid van vaartuigen in de Golf van Aden en de Rode Zee langs de kust van Jemen.
- (2) Op 12 december 2022 heeft de Raad conclusies aangenomen waarin hij stelt dat de Unie zich met Jemen inlaat omdat cruciale belangen en verbintenissen van de Unie in het geding zijn, waaronder: het ondersteunen van vrede en een op regels gebaseerde internationale orde; de humanitaire plicht de bevolking van Jemen te ondersteunen; de uitvoering van de agenda voor vrouwen, vrede en veiligheid overal ter wereld; het vrijwaren van het belang van Jemen voor cruciale zeevoorzieningslijnen voor energie en andere grondstoffen en de doelstelling om de veiligheid en stabiliteit van de Golfregio, de Rode Zee en de Hoorn van Afrika te waarborgen; en de noodzaak om te voorkomen dat terroristische organisaties zich verder verspreiden. De Raad benadrukte bovendien dat maritieme beveiliging een groot effect heeft op de internationale maritieme handel en dat de Unie bereid is haar inspanningen op te voeren om vertrouwen op te bouwen en maritieme veiligheid en beveiliging in de ruimere Golfregio en de Rode Zee te bevorderen.
- (3) Op 24 oktober 2023 heeft de Raad conclusies aangenomen waarbij een herziene EU-strategie voor maritieme veiligheid en het bijbehorende actieplan werden goedgekeurd, waarin voor de Unie het kader wordt vastgesteld voor verder optreden om haar belangen op zee en haar burgers, waarden en economie te vrijwaren, en tegelijk internationale regels te bevorderen en te zorgen voor volledige naleving van internationale instrumenten, in het bijzonder het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee (Unclos).
- (4) Sinds oktober 2023 hebben de Houthi's talrijke koopvaardij schepen aangevallen in de Rode Zee, de Golf van Aden, de Arabische Zee en de Golf van Oman. Die aanvallen brengen het leven van zeelieden op schepen in gevaar en vormen een schending van de vrijheid van de volle zee en van het in het Unclos vastgelegde recht van doorvaart in door de internationale scheepvaart gebruikte zeestraten. Zij hebben een negatief effect op de koopvaardij en op de economieën van vele landen in de Unie en in de regio.
- (5) Op 10 januari 2024 heeft de VN-Veiligheidsraad Resolutie 2722 (2024) aangenomen, die de aanvallen van de Houthi's op koopvaardij schepen en commerciële schepen in de krachtigste bewoordingen veroordeelt, wijst op het belang van de uitoefening van de navigatierechten en -vrijheden van vaartuigen van alle staten langs de Rode Zee, ook voor koopvaardij schepen en commerciële schepen die door de Straat van Bab el Mandeb varen, overeenkomstig het internationaal recht, eist dat de Houthi's onmiddellijk alle dergelijke aanvallen staken, bevestigt dat de uitoefening van de navigatierechten en -vrijheden door koopvaardij schepen en commerciële schepen, overeenkomstig het internationaal recht, moet worden geëerbiedigd, en nota neemt van het recht van de lidstaten om, in overeenstemming met het internationaal recht, hun vaartuigen te beschermen tegen aanvallen, waaronder aanvallen die de navigatierechten en -vrijheden ondermijnen.
- (6) Op 29 januari 2024 heeft de Raad zijn goedkeuring gehecht aan een crisisbeheersingsconcept voor een mogelijke maritieme beveiligingsoperatie van de Europese Unie ter waarborging van de vrijheid van scheepvaart in verband met de crisis in de Rode Zee, met een aanvankelijke duur van één jaar na de start ervan. In overeenstemming met de herziene EU-strategie voor maritieme veiligheid moet die maritieme beveiligingsoperatie van de Europese Unie (de "operatie"), in samenwerking met andere belangrijke actoren, bijdragen tot de maritieme veiligheid langs de

belangrijkste zeescheepvaartcommunicatielijnen in een gebied waarvan onder meer de Rode Zee, de Arabische Zee en de Perzische Golf deel uitmaken, en vergezeld gaan van een sterke en gerichte diplomatieke contacten met partners van de Samenwerkingsraad van de Golf, regionale actoren en kuststaten. Bijgevolg moet de operatie opgezet worden. Het operatiegebied, dat moet bestaan uit maritieme gebieden, moet conform het overeengekomen mandaat worden afgebakend in de desbetreffende planningsdocumenten.

- (7) Het strategische doel van de operatie moet zijn om in nauwe samenwerking met gelijkgestemde verstrekkers van maritieme veiligheid te zorgen voor een maritieme aanwezigheid van de Unie in het gebied waar de aanvallen plaatsvinden, met als doel voor schepen de vrijheid van scheepvaart te waarborgen.
- (8) Daartoe moet de operatie schepen begeleiden, maritiem situationeel bewustzijn bewerkstelligen en schepen beschermen tegen aanvallen op zee in verschillende domeinen. De operatie moet defensief van aard blijven. De voor de operatie ingezette strijdkrachten moeten handelen in overeenstemming met het toepasselijke internationale recht, met inbegrip van het internationaal gewoonterecht, waaronder het recht op zelfverdediging indien is voldaan aan de voorwaarden, om een dreigende of feitelijke aanval op eigen schepen of schepen van derde partijen af te weren. De operatie moet worden uitgevoerd in volledige overeenstemming met het Unclos. De modaliteiten en voorwaarden voor het voorgaande moeten worden uitgewerkt in het door de Raad goed te keuren operatieplan, met inbegrip van de inzetregels.
- (9) Het Politiek en Veiligheidscomité moet, onder de verantwoordelijkheid van de Raad en de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, de politieke controle op de operatie uitoefenen, er strategische leiding aan geven en de passende besluiten nemen, overeenkomstig artikel 38, derde alinea, van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU).
- (10) Met het oog op nauwe samenwerking met gelijkgestemde verstrekkers van maritieme veiligheid moet worden voorzien in de mogelijkheid om, op basis van wederkerigheid en inclusiviteit, gerubriceerde informatie tot en met het niveau "SECRET UE/EU SECRET" uit te wisselen met de operatie Prosperity Guardian, onder leiding van de Verenigde Staten van Amerika, en met de Gecombineerde Zeestrijdkrachten, en in de mogelijkheid om gerubriceerde EU-informatie tot op het passende niveau vrij te geven aan gelijkgestemde partners, overeenkomstig Besluit 2013/488/EU van de Raad ⁽¹⁾ waarin de beveiligingsvoorschriften voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie zijn vastgelegd.
- (11) Op grond van artikel 41, lid 2, VEU en overeenkomstig Besluit (GBVB) 2021/509 van de Raad ⁽²⁾ komen de beleidsuitgaven die voortvloeien uit dit besluit, dat gevolgen heeft op militair of defensiegebied, ten laste van de lidstaten,

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

Missie

1. Door de Unie wordt een militaire maritieme beveiligingsoperatie van de Europese Unie opgezet ter bescherming van de vrijheid van scheepvaart in verband met de crisis in de Rode Zee. Die operatie, die in samenwerking met andere belangrijke actoren wordt uitgevoerd, draagt bij tot de maritieme veiligheid langs de belangrijkste zeescheepvaartcommunicatielijnen in het in lid 3 bedoelde gebied.
2. De operatie krijgt de naam EUNAVFOR ASPIDES.
3. Het operatiegebied omvat de Straat van Bab el Mandeb en de Straat van Hormuz, alsook de internationale wateren in de Rode Zee, de Golf van Aden, de Arabische Zee, de Golf van Oman en de Perzische Golf. De precieze grenzen, de deelgebieden en het gebied van belang worden vastgesteld in de desbetreffende planningsdocumenten die door de Raad worden goedgekeurd.
4. Het strategische doel van EUNAVFOR ASPIDES bestaat erin in nauwe samenwerking met gelijkgestemde verstrekkers van maritieme veiligheid te zorgen voor een maritieme aanwezigheid van de Unie in het operatiegebied, met als doel voor schepen de vrijheid van scheepvaart te waarborgen.

⁽¹⁾ Besluit 2013/488/EU van de Raad van 23 september 2013 betreffende de beveiligingsvoorschriften voor de bescherming van gerubriceerde EU-informatie (PB L 274 van 15.10.2013, blz. 1).

⁽²⁾ Besluit (GBVB) 2021/509 van de Raad van 22 maart 2021 tot oprichting van een Europese Vredesfaciliteit en tot intrekking van Besluit (GBVB) 2015/528 (PB L 102 van 24.3.2021, blz. 14).

5. Daartoe onderneemt EUNAVFOR ASPIDES, binnen de grenzen van haar middelen en mogelijkheden, de volgende acties:

- a) het begeleiden van schepen in het operatiegebied;
- b) het zorgen voor maritiem situationeel bewustzijn in het operatiegebied;
- c) het beschermen van schepen tegen aanvallen op zee in verschillende domeinen, met volledige inachtneming van het internationaal recht, met inbegrip van de beginselen inzake noodzakelijkheid en evenredigheid, in een deelgebied van het operatiegebied.

Artikel 2

Benoeming van de operationeel commandant van de EU

Brigadegeneraal Vasileios GRYPARIS wordt benoemd tot operationeel commandant van de EU van EUNAVFOR ASPIDES.

Artikel 3

Aanwijzing van het operationeel hoofdkwartier van de EU

Het operationeel hoofdkwartier van EUNAVFOR ASPIDES wordt gevestigd in Larissa, Griekenland.

Artikel 4

Politieke controle en strategische leiding

1. Het Politiek en Veiligheidscomité (PVC) oefent, onder de verantwoordelijkheid van de Raad en de hoge vertegenwoordiger voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid (HV), de politieke controle op en de strategische leiding over EUNAVFOR ASPIDES uit.

2. De Raad machtigt het PVC om de noodzakelijke besluiten te nemen overeenkomstig artikel 38 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU). Onder die machtiging valt de bevoegdheid om de planningsdocumenten, waaronder het operatieplan, de commandostructuur en de inzetregels, te wijzigen. Onder die machtiging valt voorts de bevoegdheid om de operationeel commandant van de EU en de EUFOR-commandant te benoemen. De bevoegdheid besluiten te nemen over de doelstellingen en de beëindiging van EUNAVFOR ASPIDES blijft bij de Raad berusten.

3. Het PVC wordt regelmatig op de hoogte gehouden over het verloop van EUNAVFOR ASPIDES, en meer bepaald brengt de voorzitter van het Militair Comité van de EU (EUMC) op gezette tijden daarover verslag uit aan het PVC. Het PVC kan indien nodig de operationeel commandant van de EU of de EUFOR-commandant op zijn vergaderingen uitnodigen.

4. De operationeel commandant van de EU brengt tweemaandelijks verslag uit aan het PVC over het verloop van EUNAVFOR ASPIDES.

5. Het PVC brengt op gezette tijden verslag uit aan de Raad.

Artikel 5

Militaire leiding

1. Het EUMC ziet toe op de correcte uitvoering van EUNAVFOR ASPIDES onder verantwoordelijkheid van de operationeel commandant van de EU.

2. De operationeel commandant van de EU brengt op gezette tijden verslag uit aan het EUMC. Het PVC kan, indien nodig, de operationeel commandant van de EU of de EUFOR-commandant op zijn vergaderingen uitnodigen.

3. De voorzitter van het EUMC treedt op als eerste contactpunt voor de operationeel commandant van de EU.

*Artikel 6***Samenhang van het optreden van de Unie en coördinatie met derde partijen**

1. De HV draagt zorg voor de uitvoering van dit besluit en zorgt er tevens voor dat het consistent is met het externe optreden van de Unie als geheel, waaronder ook de ontwikkelingsprogramma's en de humanitaire bijstand van de Unie.
2. De HV, bijgestaan door de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO), treedt op als eerste contactpunt met de Verenigde Naties, de autoriteiten van de landen in de regio en andere multinationale en bilaterale actoren, waaronder de Samenwerkingsraad van de Golf, de Liga van Arabische Staten, de Verenigde Staten van Amerika en het Verenigd Koninkrijk.
3. EUNAVFOR ASPIDES werkt nauw samen met de bij Gemeenschappelijk Optreden 2008/851/GBVB van de Raad ⁽³⁾ ingestelde militaire operatie van de Europese Unie teneinde bij te dragen aan maritieme veiligheid in het westelijke deel van de Indische Oceaan en in de Rode Zee (EUNAVFOR Atalanta).
4. EUNAVFOR ASPIDES werkt samen met de operatie Prosperity Guardian, met de Gecombineerde Zeestrijdkrachten en met bereidwillige staten die bijdragen aan de maritieme veiligheid in het operatiegebied.
5. EUNAVFOR ASPIDES onderhoudt nauwe contacten met de scheepvaartsector, met name via het Centrum voor maritieme beveiliging — Hoorn van Afrika (MSCHOA).
6. EUNAVFOR ASPIDES werkt samen met de relevante autoriteiten van de lidstaten, met de relevante agentschappen en organen van de Unie, met name het Satellietcentrum van de Europese Unie (Satcen), en met de relevante GVDB-missies en -operaties, met name met de bij Besluit 2010/96/GBVB van de Raad ⁽⁴⁾ ingestelde militaire missie van de Europese Unie om de Somalische veiligheidstroepen te helpen opleiden (EUTM Somalia) en met de bij Besluit 2012/389/GBVB van de Raad ⁽⁵⁾ ingestelde missie van de Europese Unie voor de opbouw van capaciteit in Somalië (EUCAP Somalia).
7. EUNAVFOR ASPIDES wordt ondersteund door het Satcen en het Inlichtingen- en situatiecentrum van de Europese Unie om de informatie te verzamelen die nodig is om haar taken te vervullen.

*Artikel 7***Deelname door derde staten**

1. Onverminderd de beslissingsautonomie van de Unie en haar ene institutionele kader, en overeenkomstig de desbetreffende richtsnoeren van de Europese Raad, mogen derde staten worden uitgenodigd aan EUNAVFOR ASPIDES deel te nemen.
2. De Raad machtigt het PVC om derde staten uit te nodigen bijdragen te leveren en, op aanbeveling van de operationeel commandant van de EU en van het EUMC, de passende besluiten betreffende de aanvaarding van de voorgestelde bijdragen te nemen.
3. De nadere regelingen wat betreft de deelname door derde staten worden vastgelegd in overeenkomsten die op grond van artikel 37 VEU en volgens de procedure van artikel 218 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie worden gesloten. Indien de Unie en een derde staat een overeenkomst hebben gesloten tot vaststelling van een kader voor de deelname van die derde staat aan crisisbeheersingsmissies van de Unie, zijn de bepalingen van die overeenkomst van toepassing in het kader van EUNAVFOR ASPIDES.
4. Derde staten die belangrijke militaire bijdragen aan EUNAVFOR ASPIDES leveren, hebben bij de dagelijkse aansturing van EUNAVFOR ASPIDES dezelfde rechten en verplichtingen als de deelnemende lidstaten.

⁽³⁾ Gemeenschappelijk Optreden 2008/851/GBVB van de Raad van 10 november 2008 inzake de militaire operatie van de Europese Unie teneinde bij te dragen aan maritieme veiligheid in het westelijke deel van de Indische Oceaan en in de Rode Zee (EUNAVFOR Atalanta) (PB L 301 van 12.11.2008, blz. 33).

⁽⁴⁾ Besluit 2010/96/GBVB van de Raad van 15 februari 2010 betreffende een militaire missie van de Europese Unie om de Somalische veiligheidstroepen te helpen opleiden (PB L 44 van 19.2.2010, blz. 16).

⁽⁵⁾ Besluit 2012/389/GBVB van de Raad van 16 juli 2012 betreffende de missie van de Europese Unie voor de opbouw van capaciteit in Somalië (EUCAP Somalia) (PB L 187 van 17.7.2012, blz. 40).

5. De Raad machtigt het PVC de passende besluiten te nemen betreffende de instelling van een Comité van contribuanten, indien derde staten aanzienlijke militaire bijdragen leveren.

Artikel 8

Status van het personeel onder leiding van de Unie

De status van de eenheden en het personeel onder leiding van de Unie wordt indien nodig gedefinieerd overeenkomstig het internationaal recht.

Artikel 9

Financiële regelingen

1. De gemeenschappelijke kosten van EUNAVFOR ASPIDES worden beheerd overeenkomstig Besluit (GBVB) 2021/509.
2. Het referentiebedrag voor de gemeenschappelijke kosten van EUNAVFOR ASPIDES bedraagt 8 000 000 EUR. Het in artikel 51, lid 2, van Besluit (GBVB) 2021/509 bedoelde percentage van het referentiebedrag bedraagt 30 % aan vastleggings kredieten en 30 % aan betalingskredieten.

Artikel 10

Vrijgave en uitwisseling van informatie

1. De HV wordt gemachtigd om zo nodig en in overeenstemming met de operationele behoeften van EUNAVFOR ASPIDES niet-gerubriceerde EU-documenten betreffende de beraadslagingen van de Raad over EUNAVFOR ASPIDES die onder de geheimhoudingsplicht op grond van artikel 6, lid 1, van het reglement van orde van de Raad ⁽⁹⁾ vallen, vrij te geven aan aangewezen derde staten. Het PVC wijst per geval de betrokken derde staten aan, mits aan die voorwaarden is voldaan.
2. De HV is gemachtigd om, indien dat passend is en in overeenstemming met de behoeften van EUNAVFOR ASPIDES, de gerubriceerde EU-informatie die ten behoeve van EUNAVFOR ASPIDES is opgesteld aan de aangewezen derde staten vrij te geven overeenkomstig Besluit 2013/488/EU, en wel als volgt:
 - a) tot het niveau waarin is voorzien in de toepasselijke tussen de Unie en de betrokken derde staat gesloten informatiebeveiligingsovereenkomst, of
 - b) tot en met het niveau "RESTREINT UE/EU RESTRICTED" voor informatie die wordt vrijgegeven aan Egypte, aan de Samenwerkingsraad van de Golf en zijn lidstaten, aan India en aan andere door het PVC aangewezen derde staten.
3. De HV wordt gemachtigd om, via hun respectieve hoofdkwartieren, met operatie Prosperity Guardian en met de Gecombineerde Zeestrijdkrachten gerubriceerde informatie tot en met het niveau "SECRET UE/EU SECRET" die relevant is voor de doeleinden van EUNAVFOR ASPIDES uit te wisselen, indien die uitwisseling op het terrein om operationele redenen nodig is, overeenkomstig Besluit 2013/488/EU en onder voorbehoud van regelingen tussen de HV en de autoriteiten die bevoegd zijn voor die operaties.
4. De in de leden 1, 2 en 3 bedoelde vrijgave en uitwisseling van informatie geschieden met volledige inachtneming van de beginselen inzake wederkerigheid en inclusiviteit. Ontvangen gerubriceerde informatie wordt door EUNAVFOR ASPIDES verwerkt zonder enig onderscheid tussen haar personeelsleden, en uitsluitend op basis van operationele noodwendigheden.
5. De HV wordt gemachtigd de regelingen te sluiten die nodig zijn voor de uitvoering van de bepalingen van dit besluit betreffende de vrijgave of uitwisseling van informatie.

⁽⁹⁾ Besluit 2009/937/EU van de Raad van 1 december 2009 houdende vaststelling van het reglement van orde van de Raad (PB L 325 van 11.12.2009, blz. 35).

6. De HV kan de machtigingen voor het vrijgeven of uitwisselen van informatie, alsook de bevoegdheid om de in dit artikel bedoelde regelingen te sluiten, delegeren aan EDEO-ambtenaren, aan de operationeel commandant van de EU of aan de EUFOR-commandant, overeenkomstig afdeling VII van bijlage VI bij Besluit 2013/488/EU.

Artikel 11

Inwerkingtreding en beëindiging

1. Dit besluit treedt in werking op de datum van de vaststelling ervan.
2. EUNAVFOR ASPIDES eindigt één jaar na de start ervan.
3. Tijdig vóór het verstrijken van dit besluit wordt een strategische evaluatie van EUNAVFOR ASPIDES uitgevoerd.
4. Dit besluit wordt ingetrokken op de datum van de sluiting van het operationeel hoofdkwartier van de EU overeenkomstig de plannen die zijn goedgekeurd voor de beëindiging van EUNAVFOR ASPIDES en onverminderd de in Besluit (GBVB) 2021/509 vastgelegde procedures voor de controle en het afleggen van rekening en verantwoording over EUNAVFOR ASPIDES.

Gedaan te Brussel, 8 februari 2024.

Voor de Raad
De voorzitter
H. LAHBIB
